

Dysleksja - informacje w pigułce

Dysleksja - specyficzne trudności w uczeniu się – dziecko o prawidłowym rozwoju intelektualnym ma kłopoty z nauczeniem się pisania i czytania, przy użyciu powszechnie stosowanych metod pedagogicznych.

Dysleksja nie jest chorobą, którą można wyleczyć, nie jest to również coś, z czego się "wyrasta", lecz można usprawnić umiejętność czytania i pisania wskutek prowadzonych zajęć korekcyjno - kompensacyjnych.

Dyslektycy uczą się radzić sobie ze swoimi problemami w większym lub mniejszym stopniu, w zależności od cech osobowościowych i pomocy, jaką otrzymują w domu i szkole.

Wiele osób z dysleksją napotyka na różnego typu trudności w życiu. Większość z nich wypracowuje strategie przystosowawcze, dzięki którym dają sobie radę. Mimo to problemy mogą się ponownie ujawniać w sytuacjach stresowych.

Trudności w czytaniu i pisaniu, w niektórych publikacjach bywają nazywane "ukrytym kalectwem". Określenie "ukryte kalectwo" wskazuje, iż przyczyny trudności w uczeniu się leżą "wewnątrz" dziecka i niełatwo jednoznacznie je zdiagnozować.

Po raz pierwszy specyficzne trudności w uczeniu się opisano sto lat temu. I co ciekawe, przypadek dyslektyka, opisany został nie przez psychologa czy pedagoga, lecz przez ... okulistę, W. Pringla Morgana. Do niego właśnie nauczyciel skierował czternastolatka, u którego podejrzewał wadę wzroku, bo nie odróżniał liter i nie mógł nauczyć się czytać. Ów okulista - po wykluczeniu wady wzroku - ten defekt nazwał "ślepotą słowną", "ślepotą na wyrazy".

Przyczyny tych trudności mają podłoże neurobiologiczne, a w szczególności są zaburzeniami pamięci, opóźnieniem w rozwoju języka, kłopotami z orientacją, zaburzeniami w postrzeganiu wzrokowym czy słuchowym.

Uwarunkowania tych zaburzeń są wielorakie. Wskazuje się na dziedziczność, uszkodzenie układu nerwowego (podczas ciąży i porodu o

nieprawidłowym przebiegu czy we wczesnym dzieciństwie), wreszcie na zaburzenia hormonalne. Zaniedbanie środowiskowe pogłębia zaburzenia i trudności dziecka.

Objawy trudności w czytaniu i pisaniu dostrzegane są dopiero u dzieci w okresie nauczania początkowego, a powinien je zauważyć już nauczyciel w klasie "0" w szkole lub w przedszkolu. Już u przedszkolaka można bowiem stwierdzić objawy, które cechują dzieci "ryzyka dysleksji" (ryzyku dysleksji poświęcona jest książka prof. Marty Bogdanowicz pt. Ryzyko dysleksji - problem i diagnozowanie; w oparciu o badania prof. Bogdanowicz powstał [program Skala Ryzyka Dysleksji](#)).

Wiek przedszkolny (3-5 lat):

- opóźniony rozwój mowy;
- obniżone umiejętności językowe: trudności z wypowiedaniem złożonych wyrazów, zapamiętywaniem nazw, budowaniem wypowiedzi, uczeniem się wierszy, tekstów na pamięć;
- niższa sprawność ruchowa i koordynacja ruchów podczas czynności samoobsługowych, rysowania czy zabaw ruchowych (dziecko sprawia wrażenie, jakby „potykało się o własne nogi”).

Klasa "0" (5 – 7 lat):

- wadliwa wymowa, błędy gramatyczne;
- trudności z zapamiętaniem wiersza czy piosenki;
- trudności z różnicowaniem głosek o podobnym brzmieniu (zaburzenia słuchu fonemowego), z dokonywaniem analizy i syntezy słuchowej wyrazów (zaburzenia słuchu fonematycznego), z prawidłowym używaniem akcentów i melodii wypowiedzi (zaburzenia słuchu fonetycznego);
- niechęć do rysowania, trudności z odtwarzaniem wzorów graficznych i szlaczeków;
- niechęć do układanek;

- oburęczność, mylenie prawej i lewej ręki, trudności z używaniem określeń: prawo-lewo, nad-pod itp.

Wiek szkolny (powyżej 6-go roku życia):

- trudności z zapamiętaniem nazw, nazwisk (przekręcanie), szeregów nazw (dni tygodnia, miesiące), z zapamiętaniem tabliczki mnożenia, dat, szeregów cyfrowych (numery telefonu) błędne zapisywanie liczb wielocyfrowych;
- brzydkie pismo, niezdarny rysunek;
- trudności z opanowaniem poprawnej pisowni (w tym błędy ortograficzne);
- mylenie liter podobnych pod względem kształtu (np. p – b – d – g, l – t – ł, m – n, w – u itp.);
- mylenie liter odpowiadających głoskom podobnym fonetycznie (np. d – t, z – s, w – f, c – s, w – ł itp.);
- opuszczanie, dodawanie, przestawianie liter, sylab, wyrazów.

Terminologia: Wyróżnia się kilka postaci trudności w nauce czytania, pisania i liczenia:

- *dysleksja* - trudności w czytaniu;
- *dysortografia* - trudności z opanowaniem poprawnej pisowni (w tym pod względem ortograficznym);
- *dyskalkulia* – trudności w uczeniu się matematyki;
- *dysgrafia* - tzw. "brzydkie" pismo.

Dysleksja - przyczyny

Przyczynami trudności w czytaniu i pisaniu mogą być fragmentaryczne zaburzenia (opóźnienia) funkcji percepcyjno-motorycznych przy prawidłowym poziomie intelektualnym. Fragmentaryczne zaburzenia rozwoju psychoruchowego występować mogą w różnych zakresach: w zakresie funkcji analizatora wzrokowego, słuchowego, kinestetyczno-ruchowego lub kilku tych analizatorów łącznie. Objawy specyficznych trudności w nauce czytania

i pisania zależą od rodzaju zaburzonych funkcji, jak również od głębokości deficytu każdej z tych funkcji.